

Утвърдил:

Директор

/Д-р М. Русинова/

**Вътрешни правила за предоставяне на
пастьоризирана замразена донорска кърма**

Банките за майчина кърма са европейска и световна практика.

Банката за майчина кърма в София е създадена на 01.06.1989 год. на основание Заповед № РД-09-465/16.05.1988 год. на МНЗ, където в параграф 2 - раздел II "Заведения за опазване Здравето на майката и детето" се създава нова точка 36 А - "Комплекс за детско хранене с Банка за майчина кърма".

Банката за майчина кърма е единствено и уникално по рода си здравно заведение в страната и една от малкото подобни структури на Балканите. В Банка за майчина кърма се работи по европейски и световни стандарти и се извършва строго специфична дейност, има високо квалифициран персонал от лекари, медицинска сестра, медицински лаборанти. Банката за майчина кърма приема дарителска кърма от здрави кърмещи жени, одобрени като дарителки след извършване на необходимите изследвания. Събраната кърма се съхранява, изследва, обработва и пласира. Извършват се микробиологично изследване; биохимично изследване - съдържание на белтъци, масти, лактоза, сухо вещество с автоматичен анализатор „Милкоскан“, калибриран за майчина кърма; физикохимично изследване - киселинен градус, относително тегло, проба за фалшификация. Кърмата се обработва чрез пастьоризация и се предоставя на нуждаещи се бебета – със заболявания, здрави или такива, чиито майки са с медицински противопоказания да кърмят.

Обработената кърма се предоставя по силата на Постановление на МС №188/1997г.:

- т.2 за дохранване на здрави кърмачета, отглеждани в домашна обстановка;
- т.3 за дохранване на кърмачета със заболявания /у дома или в здравни заведения/;

- т.4 за дохранване на кърмачета, чиито майки са болни.

I. Пласмент на майчина кърма - показания

Пастъоризираната, с доказани качества за правилното физиологично развитие на децата и безопасна за консумация майчина кърма се предоставя в замразен вид за хранене на деца на възраст от новородени до 12 месеца от град София и София област.

1. На здравни заведения пастъоризирана замразена донорска кърма се предоставя безплатно срещу искане, в което се попълва името на здравното заведение, името на медицинското лице приемащо кърмата, имена и диагнози на децата. Искането е в три екземпляра – един за здравното заведение, другите два за БМК.

2. Кърма, закупвана за дохранване на здрави кърмачета, отглеждани в домашна обстановка (т.2 от Постановление на МС 188/1997 г.) - кърмата се предоставя срещу заплащане по 1.80 лв. за литър.

- Показания за получаване на пастъоризирана донорска кърма за здрави кърмачета са:

- хипо- или агалактия на майката;

- временни противопоказания за кърмене: остри инфекции или други заболявания налагащи краткосрочен прием на медикаменти (до 1 месец) от страна на майката;

- осиновени деца;

- остри инфекции на различни органи и системи на бебето;

- Пастъоризирана донорска кърма на здрави кърмачета се предоставя за срок от 3 до 6 месеца, но не по-късно от навършване на 6 (шест) месечна възраст на детето. Тъй като приходът на кърма в Банка за майчина кърма зависи изцяло от добрата воля на кърмачките да даряват кърмата си, поради което се дава предимство и се осигурява мляко първо за бебетата с медицински показания. Здравите бебета получават донорска кърма, само след като са задоволени потребностите на бебетата с най-критични нужди. В случаите, когато количеството на кърмата е силно ограничено, има много желаещи да получават кърма и с цел да се даде възможност на повече деца да се възползват от дарителска кърма, сроковете за предоставяне на кърма на здрави деца могат да бъдат намалени с 1

месец. Тези решения се взимат от лекаря завеждащ сектора по събиране, съхранение и пласмент на майчина кърма, след преглеждане и обсъждане с директора на БМК на предоставените от родителите документи.

- Необходимите документи за получаване на майчина кърма са:
 - заявление по образец;
 - декларация по образец;
 - копие от акта за раждане на детето;
 - медицинско направление (Бланка на МЗ 119) от ОПЛ на майката, че същата няма достатъчно кърма;
 - амбулаторен лист от консултация на бебето или майката, доказващ остро заболяване.

3. Кърма, предоставена за дохранване на кърмачета със заболявания нуждаещи се от майчина кърма в домашна или болнична обстановка (т.3 от МП 188/1997 г.) - пастъоризираната кърма се предоставя безплатно на една част от децата по медицински показания.

- Медицинските показания за безплатно получаване на пастъоризирана майчина кърма са:
 - Недоносеност: недоносени IV, III и II степен до навършване на 1-годишна възраст; недоносени I степен – до навършване на 10 месечна възраст;
 - интраутеринна хипотрофия (доносени деца родени с ниско за гестационната си възраст тегло) – до навършване на 10 месечна възраст на детето;
 - некротизиращ ентероколит – до 3 месеца след операцията или до навършване на 6-месечна възраст на детето;
 - кърмачета подложени на продължителна интензивна терапия – от 1 до 3 месеца след приключване на терапията, но не повече от навършване на 1-годишна възраст на детето;
 - следоперативно (гастроинтестинални операции, вродени малформации или други състояния, налагащи оперативно лечение) – от 1 до 3 месеца след операцията, но не повече от навършване на 1-годишна възраст на детето;

- илеус – от 1 до 3 месеца след операцията, но не повече от навършване на 1-годишна възраст на детето;
- болест на Хиршпрунг – от 1 до 3 месеца след операцията, но не повече от навършване на 1-годишна възраст на детето;
- епилепсия и други неврологични заболявания - до навършване на 6-месечна възраст на детето;
- остри чревни инфекции на кърмачето – до 1 месец след приключване на лечението, но не повече от навършване на 1-годишна възраст на детето;
- алергия към белтъка на кравето мляко – до навършване на 8-месечна възраст;

- Необходимите документи за безплатно получаване на майчина кърма са:

- Заявление по образец;
- Декларация по образец;
- Копие от акт за раждане на детето;
- Копие от епикриза или амбулаторен лист от консултация със специалист или тесен специалист (неонатолог, алерголог, детски гастроентеролог, детски нефролог, детски невролог, детски кардиолог, детски ендокринолог, детски хирург, специалист по клинична генетика), удостоверяващи наличие на определено заболяване, което изисква хранене на детето с майчина храна.

- Кърма, предоставена за дохранване на кърмачета със заболявания нуждаещи се от майчина кърма в болнична обстановка (т.3 от МП 188/1997 г.)

- На здравни заведения пастъоризирана замразена донорска кърма се предоставя безплатно срещу искане, в което се попълва името на здравното заведение, името на медицинското лице приемащо кърмата, имена и диагнози на децата. Искането е в три екземпляра – оригиналът за счетоводството на БМК, вторият - за здравното заведение, третият екземпляр остава в отдел Пласмент.

4. Кърма, предоставена за кърмачета, отглеждани в домашна обстановка, чиито майки са болни (т.4 от Постановление на МС 188/1997 г. определя да се дава безплатно пастъоризирана донорска кърма и на деца, чиито майки са болни и имат медицинско противопоказание за кърмене).

- Медицинските показания* за бесплатно получаване на пастъоризирана майчина кърма са:
 - туберкулоза;
 - декомпенсиран захарен диабет;
 - епилепсия;
 - психични заболявания изискващи прием на медикаменти, несъвместими с кърменето;
 - сърдечно-съдови заболявания изискващи прием на медикаменти, несъвместими с кърменето;
 - автоимунни заболявания изискващи прием на медикаменти, несъвместими с кърменето;
 - онкологични заболявания;
 - СПИН;
 - хроничен хепатит;
 - наркозависими на метадонова терапия;
 - други заболявания изискващи дългосрочен прием на медикаменти, несъвместими с кърменето;
- Пастъоризираната донорска кърма се предоставя до навършване на 6 (шест) месечна възраст на детето;
- Необходимите документи за бесплатно получаване на майчина кърма са:
 - Заявление по образец;
 - Декларация по образец;
 - Копие от акт за раждане на детето;
 - Копие от актуална епикриза или амбулаторен лист от консултация с наблюдаващия състоянието на кърмачката специалист за наличие на заболяване и противопоказание за кърмене.
- Медицинските показания за бесплатно получаване на пастъоризирана донорска кърма не включват:

- гастроезофагеален рефлукс;
- остри инфекции на горни и долни дихателни пътища на бебето;
- остри инфекции на пикочните пътища на бебето;
- имунизации на бебето;
- остри инфекции или други състояния на майката налагащи краткосрочно лечение (до 1 месец) с антибиотици или други медикаменти;
- В тези случаи децата могат да кандидатстват по гореописания ред и да получават донорска кърма срещу заплащане, след като са задоволени потребностите на бебетата с най-критични нужди.
- Всяко дете получава кърма само по един показател - например медицинско показание от страна на бебето, независимо от здравословното състояние на майката; медицинско показание от страна на майката, независимо от здравословното състояние на бебето или здраво дете.
- В случаите когато се предоставя кърма за здраво дете по т.2 от МПС 188/1997 г. (срещу заплащане), но родителите предоставят документи за заболяване включено в показанията за безплатно получаване на кърма, детето автоматично се прехвърля
- в съответната част на списъка за деца получаващи кърма по т.3 и т.4 от МПС 188/1997 г.

**Във връзка с кърмачки, желаещи да получават кърма за здравите си бебета поради прием на лекарства от страна на майката*

Тератогенният потенциал на лекарствата според FDA

Тератогенният потенциал на лекарствата се определя от отношението риск/полза, известно като Pregnancy Risk Factor, PRC (според FDA - Food and Drug Agency, САЩ) – рисков фактор за бременност, съответно Pregnancy Risk Category (PRC – рискова категория за бременност).

Различават се пет основни категории:

- **Категория А** – лекарства, които са били тествани за безопасност по време на бременност и са доказано безвредни. Това включва лекарства като фолиева киселина, витамин В6 и тиреоидни препарати в умерени или дози по предписание.
- **Категория В** – лекарства, които са много използвани по време на бременност и не изглежда да причиняват сериозни увреждания или други проблеми. Тук се включват някои антибиотици, парацетамол, аспартам (изкуствен подсладител), фамотидин (Квамател), Дексаметазон, инсулин (при диабет) и ибупрофен (Нурофен) преди третия триместър.
- **Категория С** – лекарства, за които е вероятно да причинят проблем за майката или бебето. Тук се включват също лекарства, за които не са довършени изследванията за безопасност.

II. Предоставяне на пастъоризирана замразена донорска кърма от БМК - приоритети:

1. Кърмата се предоставя приоритетно на болните деца, от тях първостепенно предимство имат недоносените деца:

- на първо място недоносени IV степен (родени с тегло до 999 г);
- следват недоносени III степен (родени с тегло от 1000 до 1499 г);
- следват недоносени II степен (родени с тегло от 1500 до 1999 г);
- недоносени I степен (родени с тегло от 2000 до 2499 г);
- деца подложени на интензивна терапия;
- деца в следоперативен период (до 1 месец след операция);
- интраутеринна хипотрофия (деца родени с ниско за гестационната си възраст тегло);
- деца с органна недостатъчност;
- всички останали деца с медицински показания.

2. На второ място се удовлетворяват потребностите на децата, чиито майки имат медицински противопоказания за кърмене.

3. На трето място се удовлетворяват потребностите на здравите деца със здрави майки, които имат недостиг на кърма.

Банка за майчина кърма разполага с ограничени количества кърма, поради което предоставя кърма единствено за дохранване, а не за осигуряване на изцяло естествено хранене на кърмачетата.

- Постъпленията от кърма в Банка за майчина кърма зависят изцяло от добрата воля на кърмачките да даряват кърмата си, поради което се дава предимство и се осигурява мляко първо за бебетата с медицински показания.

- Здравите кърмачета получават донорска кърма, само след като са задоволени бебетата с най-критични нужди.

- В случаите, когато количеството на кърмата е силно ограничено, сроковете за предоставяне на кърма могат да бъдат намалени за всички деца (включително тези с медицински показания), с изключение на недоносени IV и III степен, и кърмачета в следоперативен период.

III. Регистър на децата абонати

1. Списък на чакащи деца

Желаещите да получават дарителска кърма за дохранване подават заявление с текст по образец. Заявленията заедно с комплекта необходими документи се подават в сектор СПМ и се завеждат с входящ номер в Списъка на чакащите деца по реда на подаване на заявленията. При подаване на документите, те се разглеждат от лекаря завеждащ сектора и директора на БМК, и според определените приоритети и преценка на възможностите на БМК се взема решение относно показанията за предоставяне на кърма (по т.2, т.3, т.4 от ПМС 188/1997 г.), което се отбелязва върху заявлението и се подписва от директора. В Списъка на чакащите деца се отбелязват трите имена на детето, адрес, дата на раждане, показанията за получаване на кърма, дата на подаване на заявлението и датата от която детето преминава в Списъка на децата получаващи кърма. В началото на всяка календарна година подадените заявления започват от № 1. В списъка на децата получаващи кърма се включват първо чакащите деца останали от предходната година и след това се продължава по реда на номерата от настоящата година. Когато едно дете отпадне от Списъка на абонатите получаващи кърма, следващия номер от Списъка на чакащите деца се записва в съответната част на списъка на децата получаващи кърма в зависимост от определените по-горе приоритети за отпускане на кърма от БМК. Независимо от поредния номер в списъка на чакащите деца, без да чакат да се освободи място в списъка на децата получаващи кърма се включват бебетата с най-критични нужди – недоносени IV, III и II степен, и децата в следоперативен период.

2. Списък на деца абонати получаващи кърма

Всеки месец лекарят-ординатор в ССПМ прави АКТУАЛЕН СПИСЪК НА ДЕЦАТА АБОНАТИ, КОИТО ПОЛУЧАВАТ ЗАМРАЗЕНА, ПАСТЪОРИЗИРАНА МАЙЧИНА КЪРМА ОТ БМК /Информационно приложение № 1/, който се състои от три части за вписване на децата получаващи кърма съответно по т.2, т.3 и т.4 от МПС 188/1997 г. В Списъка на абонатите получаващи кърма се отбелязват трите имена и дата на раждане на детето, адрес, показанията, поради които се отпуска кърма, датата, от която детето започва да получава кърма и датата, на която спира да получава кърма.

3. От БМК са разработени специални указания с правила за начина на хранене със замразена пастъоризирана кърма - **УКАЗАНИЕ ЗА СЪХРАНЕНИЕ И УПОТРЕБА НА**

ПАСТЬОРИЗИРАНА, ЗАМРАЗЕНА МАЙЧИНА КЪРМА /Информационно приложение № 3 от НАССР/, които се дават на родителите и медицинското лице приемащо кърмата в здравното заведение срещу подпис в азбучния регистър.

IV. Начин на получаване на пастьоризирана донорска кърма

Пласираната окачествена годна кърма се описва по отделно в три журнала: журнал за пласмент по т.2; журнал за пласмент по т.3 и т.4, и азбучен регистър.

1. Пласмент на кърма по т.3 и т.4 - без заплащане

Окачествената годна кърма се предоставя без заплащане на деца по медицински показания – съгласно т.3 от ПМС №188/1997г. и деца, чиито майки не могат да кърмят по медицински показания съгласно т.4 от ПМС №188/1997 г. Кърмата се вписва в журнал за пласмент по т.3 и т.4 - без заплащане и се попълва: дата, две имена на детето, партиден № на банките с кърма и количество в милилитри, общо количество, пореден № на ордер. Издава се ордер от сектора по пласмент със съответния пореден номер от журнала за пласмент, имена на родител, адрес, партиден № на банките с кърма, общо количество /цифром и словом/, име на детето, ЕГН, диагноза и изх.№ на направлението от здравно заведение или специалист, подписи на родител и служител. Ордерът е в един екземпляр, който в края на месеца се предава на касиер-счетоводителя. Поредният номер на ордера започва от №1 в началото на всяка календарна година.

2. Пласмент на кърма по т.2 - срещу заплащане

Окачествената годна кърма се пласира срещу заплащане, на цена от 1.80 лева за 1 литър на здрави кърмачета, отглеждани в домашна обстановка – съгласно т.2 от ПМС №188/1997г., като се вписват в съответния журнал за пласмент по т.2 - срещу заплащане и се попълва: дата, две имена на детето, партиден № на банките с кърма и количество в милилитри, общо количество и пореден № на квитанция. Касиер-счетоводителят издава приходен касов ордер със съответен пореден номер, име на детето, общо количество кърма, стойност на кърмата /цифром и словом/, а на клиента се издава квитанция за заплатеното количество, срещу която се предоставя съответното количество майчина кърма. Квитанцията е в три екземпляра - един (оригиналът) за сектора по пласмент, един за родителите и един за касиер-счетоводителя. Оригиналът на квитанцията в края на месеца се предава от сектора по пласмент на касиер-счетоводителя. Поредният номер на квитанцията започва от №1 в началото на всеки месец.

3. Азбучен регистър

В този регистър се записват по азбучен ред всички деца получаващи кърма, независимо от показанията. Вписват се трите имена и ЕГН на детето, диагнозата, изходящия номер на медицинския документ, имената на майката, адрес и телефони за връзка с родителите.

Регистърът има следните графи: дата, брой дадени пълни стъклени банки, брой върнати празни стъклени банки, подпис на родителя получаващ кърмата, подпис на служителя на БМК даващ кърмата. Целта на този регистър е да се води точен отчет на броя на дадените и върнати стъклени банки, а също на счупените от родителите транспортни опаковки (стъклени банки). Когато едно дете приключи получаването на кърма, служител от сектор СПМ пресмята броя на дадените пълни банки, който трябва да отговаря на броя на върнатите от родителите празни банки. На края на листа се отбелязва „Приключил“.